

Indiener: CDA - Dennis Heijnen

Commissie Leefomgeving: 19 juni / 26 juni 2025

Discussienota CDA Noord-Holland

Bouwen aan vitale dorpen en steden.

1. Inleiding

Aanleiding en context

Wat gebeurt er met een dorp wanneer de school sluit, de bus niet meer rijdt en de huisarts vertrekt? In steeds meer Noord-Hollandse dorpen is dit geen toekomstbeeld, maar realiteit.

Sportverenigingen, bibliotheken, dorpshuizen, cultuur en andere basisvoorzieningen verdwijnen, waardoor het dagelijkse leven voor sommige inwoners, zoals mensen zonder auto of met een kwetsbare gezondheid, steeds lastiger wordt. Kijk naar Zuidschermmer in de gemeente Alkmaar, waar een basisschool al verdwenen is en de kerk en de lokale kroeg dreigen te verdwijnen¹. Het dorp is in dit geval in de bres gesprongen om de voorzieningen te behouden. Of neem het voorbeeld van Oudesluis bij Den Helder, waar ook veel sociale voorzieningen weg zijn gevallen, zoals de lokale kroeg².

De leefbaarheid van dorpen komen onder druk te staan, jongeren en jonge gezinnen trekken weg, terwijl ouderen achterblijven³. Minder voorzieningen leiden tot minder bewoners, en omgekeerd – een neerwaartse spiraal die lastig te keren is. Dit raakt niet alleen individuele dorpen, maar ook de regio als geheel.

Het CDA vindt deze ontwikkeling zorgwekkend en agendeert daarom dit discussiestuk in de commissie. Hoewel gemeenten primair verantwoordelijk zijn voor het behoud van voorzieningen, heeft ook de provincie als middenbestuur een belangrijke rol: richting geven, verbinden en zorgen voor meer regionale samenhang in de vraag wat een 'basisniveau' aan voorzieningen inhoudt.

In het coalitieakkoord '*Verbindend Vooruit!*' is afgesproken dat er regionale voorzieningensamenwerkingen komen om leefbare kernen te behouden. Inmiddels heeft GS in de *voortgangsnotitie Agenda Voorzieningen* aangegeven daarvan af te zien en vooral te zoeken naar verdieping, kennisdeling en verbinding. Deze discussienota wil verder invulling geven aan die ambitie, door richting te geven aan het gesprek over wat een minimaal voorzieningenaanbod zou kunnen zijn, en hoe de provincie daarin houvast kan bieden, met ruimte voor maatwerk voor de regio.

Doel van het discussiestuk

Dit stuk schetst de uitdagingen en geeft richting aan een aanpak voor een 'Basis Voorzieningenniveau'. Het is een eerste stap naar afspraken tussen provincie, gemeenten, inwoners en maatschappelijke partners over wat elk dorp minimaal nodig heeft om leefbaar te blijven. Deze discussienota vormt input voor de discussie over de voortgangsnotitie van GS over de Agenda Voorzieningen, die op 19 juni 2025 in de commissie wordt besproken. De voortgangsnotitie bevat nog

¹ [Alkmaar kan kerk Zuidschermmer niet redden, gaat stichting het wel lukken? - NH Nieuws](#)

² [Minister brengt bezoek aan achtergesteld Oudesluis: "Willen dat het dorp in leven blijft" - NH Nieuws](#)

³ [Dorpsleven tussen stad en land | Publicatie | Sociaal en Cultureel Planbureau](#)

geen voorstellen voor richtinggevende afspraken of een normenkader. Met deze discussienota wil het CDA bespreken of zulke voorstellen gemeenten juist kunnen ondersteunen, aanvullend op de gekozen aanpak van GS.

Centrale vraag

Hoe kan de provincie Noord-Holland bijdragen aan het borgen van een basis voorzieningenniveau in dorpen, zodat de leefbaarheid en vitaliteit van deze dorpen ook in de toekomst gewaarborgd blijven?

Definitie leefbaarheid

Voor dit stuk hanteren we de definitie van Roel During (2023), gebaseerd op Leidelmeijer en Van Kamp (2003): *“Leefbaarheid is de mate waarin de omgeving aansluit bij de eisen en wensen die er door de mens aan worden gesteld (Leidelmeijer & van Kamp, 2003). Het gaat hier om fysieke, sociale en mentale eisen en wensen⁴.”*

Deze discussienota focust zich voornamelijk op dorpen. Er is geen één universeel geldende wetenschappelijke definitie van een dorp, omdat de betekenis afhangt van de context (sociologisch, geografisch, planologisch). Dorpen kennen een mindere mate van leefbaarheid dan steden, doordat steden vanzelfsprekend meer voorzieningen kennen. Vooral de leefbaarheid van de meer afgelegen dorpen en kernen staan onder druk, omdat voorzieningen hier steeds meer verdwijnen.

2. Huidige situatie en probleem

In Noord-Holland groeit de kloof tussen dorpen met voldoende basisfuncties en dorpen waar deze onder druk staan⁵. In veel kleine kernen verdwijnen belangrijke voorzieningen, wat niet alleen het dagelijks leven van inwoners raakt, maar ook de sociale samenhang en het toekomstperspectief van dorpen.

Demografische trend

Veel dorpen kampen met vergrijzing en een afname van jonge gezinnen. Jongeren vertrekken naar steden voor werk of studie, terwijl ouderen achterblijven⁶. In gemeenten zoals Den Helder, Bergen, Waterland, Laren en Huizen is sinds 1995 sprake van bevolkingskrimp⁷. Deze krimp is te verklaren door de vergrijzing en bijvoorbeeld de beperkte voorraad aan nieuwbouw woningen. Vooral de meer afgelegen dorpen kennen een grotere krimp. Deze trend leidt tot druk op voorzieningen en leefbaarheid.

Bereikbaarheid

De bereikbaarheid van voorzieningen is sterk afhankelijk van mobiliteit. Inwoners met een auto kunnen vaak nog terecht in omliggende dorpen of steden, maar minder mobiele inwoners ervaren

⁴ During, R., Bock, B., Frissel, J., Walther, C., & Wegman, R. (2023). Leefbaarheid op het platteland: uiteenlopen van idylles en werkelijkheden: Een literatuuronderzoek naar wat we denken te begrijpen van leefbaarheid op het platteland. (Rapport / Wageningen Environmental Research; No. 3231). Wageningen Environmental Research. <https://doi.org/10.18174/586532>

⁵ [Elke regio telt! Een nieuwe aanpak van verschillen tussen regio's](#)

⁶ [Dorpsleven tussen stad en land | Publicatie | Sociaal en Cultureel Planbureau](#)

⁷ [Waar groeit of krimpt de bevolking? | CBS](#)

steeds meer beperkingen. Het openbaar vervoer wordt schaarser en rijdt minder frequent, wat vooral ouderen, jongeren en mensen met een beperking raakt.

Noord-Holland hanteert het STOMP-principe als leidraad bij mobiliteitsbeleid. Het STOMP-principe geeft prioriteit aan duurzame mobiliteit door te sturen op Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Maatschappelijk vervoer en als laatste de Privéauto. Dit betekent dat voorzieningen bij voorkeur te voet of per fiets bereikbaar moeten zijn. In kleinere dorpen betekent dit dat de omgeving slim moet worden ingericht en dat er goede verbindingen met het openbaar vervoer nodig zijn, vooral voor ouderen en jongeren. Een goed basis voorzieningenniveau hangt dan ook sterk samen met hoe mensen zich kunnen verplaatsen.

Sociale en culturele functie

Voorzieningen zijn niet alleen praktische locaties; het zijn ook ontmoetingsplekken die bijdragen aan gemeenschapszin. Het verdwijnen van scholen, dorpshuizen en sportverenigingen leidt tot minder informele contacten en een zwakker gevoel van verbondenheid in het dorp. Ook culturele voorzieningen, zoals een bibliotheek, muziekvereniging of klein podium, spelen hierin een belangrijke rol. Ze zorgen voor sociale ontmoetingen, creativiteit en dragen bij aan het sociale leven in het dorp.

Regionale verschillen

De situatie verschilt sterk per dorp. Dorpen dicht bij steden profiteren vaak nog van voldoende voorzieningen, terwijl afgelegen dorpen steeds meer op zichzelf zijn aangewezen⁸. Inmiddels heeft ruim de helft van de dorpen in Noord-Holland geen eigen supermarkt of minimarkt meer (68 van de 128 dorpen)⁹. Hierdoor worden inwoners steeds afhankelijker van voorzieningen buiten hun eigen dorp. Dit onderstreept de noodzaak voor een provinciale visie op een minimaal basis voorzieningenniveau. Gelukkig ontstaan er ook mooie initiatieven vanuit de gemeenschap, zoals in Westwoud (gemeente Drechterland). Daar hebben bewoners zelf een supermarkt opgezet: 't Winkeltje. Deze winkel is onderdeel van het seniorencentrum en draait dankzij de inzet van meerdere vrijwilligers¹⁰. Ook deze initiatieven vragen om goed beleid en inzet van de provincie om dit op meer plekken vorm te geven.

Beleidskaders

De verantwoordelijkheid voor voorzieningen ligt primair bij gemeenten. De provincie heeft een ondersteunende en kaderstellende rol, met name op het gebied van ruimtelijke ordening en leefbaarheid¹¹. De Omgevingswet, die sinds 1 januari 2024 geldt, verplicht provincies en gemeenten om hun ambities voor de leefomgeving vast te leggen in omgevingsvisies. Voorzieningenbeleid kan hier onderdeel van uitmaken, als onderdeel van bredere plannen voor leefbaarheid en ruimtelijke inrichting. Hoewel Noord-Holland momenteel geen specifiek beleidskader heeft voor een basisniveau van voorzieningen, bestaan er voorbeelden uit andere provincies:

Provincie Limburg: Limburg heeft een beleidskader ontwikkeld om de leefbaarheid in steden en dorpen te versterken¹². Via het Leefbaarheidsfonds investeert de provincie in de fysieke leefomgeving, zoals ontmoetingsplekken en gemeenschapsvoorzieningen. De gebiedsgerichte

⁸ [Elke regio telt! Een nieuwe aanpak van verschillen tussen regio's](#)

⁹ https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/PNH230534_Monitor%20Detailhandel.pdf

¹⁰ [Geen voorzieningen meer in het dorp? In Westwoud doen de ouderen het zelf - NH Nieuws](#)

¹¹ [Omgevingsvisie geconsolideerde versie november 2023.pdf](#)

¹² [leefbare steden en dorpen beleidskader 2024-2027_1 \(3\).pdf](#)

aanpak zet lokale behoeften centraal en ondersteunt initiatieven van inwoners, verenigingen en gemeenten.

Provincie Zeeland: Zeeland heeft een Leefbaarheidsagenda opgesteld, gericht op het behoud en versterking van voorzieningen in dorpen en kleine kernen¹³. De agenda focust op het verbeteren van de bereikbaarheid en beschikbaarheid van voorzieningen, met extra aandacht voor kwetsbare groepen zoals ouderen en jongeren.

Provincie Utrecht: Utrecht werkt met *dorpendeals*¹⁴: afspraken met gemeenten en dorpsbewoners om samen de leefbaarheid te versterken. Lokale initiatieven zoals het openhouden van dorpshuizen of het organiseren van buurtzorg, krijgen ondersteuning. De dorpendeals maken deel uit van de bredere *Actie-agenda Vitale Samenleving*.

Probleem: het ontbreken van een basis voorzieningenniveau

In Noord-Holland zijn geen duidelijke afspraken over wat elk dorp minimaal aan voorzieningen moet hebben. Gemeenten maken hierin eigen keuzes, waardoor het behoud van voorzieningen vaak afhankelijk is van toeval, zoals bewonersinitiatieven, incidentele subsidies of ligging nabij een grotere plaats. Dit leidt tot grote verschillen tussen dorpen en zet vooral in kleine kernen de leefbaarheid onder druk.

GS heeft met de voortgangsnotitie een eerste stap gezet richting meer samenwerking in de regio's. Tegelijkertijd is er nog geen duidelijk kader of gezamenlijke visie van wat we als provincie verstaan onder een 'basisniveau' aan voorzieningen. GS geeft aan te focussen op drie peilers: sport, cultuur en dorpswerk. Zonder een gezamenlijke visie van provincie en gemeente wordt wel geïnvesteerd in maatschappelijke voorzieningen, maar vaak zonder samenhang of een langetermijnstrategie¹⁵. Onderzoek van Wageningen University & Research¹⁶ laat zien dat het verdwijnen van bijvoorbeeld een buslijn kan leiden tot sluiting van scholen en zorgvoorzieningen, wat de neerwaartse spiraal verder versterkt. De onderzoekers pleiten voor het wettelijk vastleggen van een basisniveau van leefbaarheid, inclusief ontmoetingsplekken, zorg en bereikbaarheid.

Dilemma: gelijke basis vs. maatwerk

Een belangrijk dilemma is of elk dorp 'recht' moet hebben op dezelfde basisvoorzieningen, of dat maatwerk nodig is. Niet elk dorp is even groot of even goed bereikbaar. In sommige dorpen is een basisschool essentieel, terwijl elders een huisarts of ontmoetingsplek belangrijker is. Bewoners en gemeenten vragen om duidelijkheid, maar te strakke regels sluiten misschien onvoldoende aan bij lokale situaties. De uitdaging is daarom: duidelijke afspraken maken over een basisvoorzieningen niveau, mét ruimte voor maatwerk per dorp.

¹³ [Leefbaarheidsagenda 2024-2027; Werken aan Zeeuwse welzijn](#)

¹⁴ [Dorpendeals zorgen voor behoud en versteviging vitaliteit kernen en dorpen | provincie Utrecht](#)

¹⁵ During, R., Bock, B., Frissel, J., Walther, C., & Wegman, R. (2023). Leefbaarheid op het platteland: uiteenlopen van idylles en werkelijkheden: Een literatuuronderzoek naar wat we denken te begrijpen van leefbaarheid op het platteland. (Rapport / Wageningen Environmental Research; No. 3231). Wageningen Environmental Research. <https://doi.org/10.18174/586532>

¹⁶ During, R., Bock, B., Frissel, J., Walther, C., & Wegman, R. (2023). Leefbaarheid op het platteland: uiteenlopen van idylles en werkelijkheden: Een literatuuronderzoek naar wat we denken te begrijpen van leefbaarheid op het platteland. (Rapport / Wageningen Environmental Research; No. 3231). Wageningen Environmental Research. <https://doi.org/10.18174/586532>

3. Uitgangspunten voor een basis voorzieningenniveau

Om dorpen en steden leefbaar te houden, is het dus nodig om afspraken te maken voor een basis voorzieningenniveau¹⁷. De provincie heeft hierin een belangrijke rol: richting geven, ruimte bieden voor maatwerk en samenwerken met gemeenten, inwoners en maatschappelijke organisaties. Een basisniveau betekent dat inwoners toegang hebben tot de belangrijkste dingen die ze nodig hebben om zelfstandig en prettig te wonen in hun kern. Denk hierbij aan:

- Dagelijkse levensbehoeften: zoals een supermarkt of buurtwinkel binnen redelijke afstand.
- Onderwijs: toegang tot een basisschool in of nabij het dorp.
- Zorg: aanwezigheid of bereikbaarheid van een huisarts of wijkverpleging.
- Ontmoeting en gemeenschapszin: dorpshuis, sportvoorzieningen of andere ontmoetingsplekken.
- Mobiliteit: goede bereikbaarheid van voorzieningen, zeker voor ouderen en jongeren.
- Cultuur: aanwezigheid van een museum, theater, bibliotheek of andere culturele voorzieningen die zorgen voor ontspanning, participatie en culturele ontwikkeling.

Hoe dit basisniveau er precies uit ziet, kan per dorp verschillen. Lokale kenmerken – zoals de ligging van het dorp, de samenstelling van de bevolking en samenwerking in de regio – zijn bepalend voor hoe je dit inricht¹⁸.

Voorbeeld Zuid-Holland

Provincie Zuid-Holland gebruikt zogeheten **kengetallen** om te bepalen wat een goed basis voorzieningenniveau is¹⁹. Deze kengetallen geven gemeenten houvast om via een eigen referentiekader te bepalen hoeveel voorzieningen er nodig zijn en welke omvang die moeten hebben. Ze kijken daarbij bijvoorbeeld naar hoeveel voorzieningen er nodig zijn en hoe groot die zouden moeten zijn (het vloeroppervlak), in verhouding tot het aantal inwoners of woningen in een dorp. Een kanttekening hierbij is dat de behoefte per gemeente kan verschillen. Hieronder staat een voorbeeld van zulke kengetallen, zoals Zuid-Holland die heeft opgesteld.

Gemeenten gebruiken deze kengetallen vervolgens om **referentienormen** op te stellen die passen bij hun eigen situatie. Deze referentienormen zijn vastgestelde afspraken, en helpen om bij nieuwbouwprojecten of gebiedsontwikkelingen op tijd voldoende voorzieningen te plannen, zoals scholen, zorglocaties, sportverenigingen en ontmoetingsplekken. Zo wordt voorkomen dat er alleen huizen komen en te weinig basisvoorzieningen. De referentienormen zijn niet verplicht, maar bieden wel belangrijke houvast om dorpen en wijken leefbaar en gezond te houden. Daarnaast kunnen ze ook helpen als signaal waarde op het moment dat voorzieningen rondom bestaande bouw verdwijnt.

¹⁷ During, R., Bock, B., Frissel, J., Walther, C., & Wegman, R. (2023). Leefbaarheid op het platteland: uiteenlopen van idylles en werkelijkheden: Een literatuuronderzoek naar wat we denken te begrijpen van leefbaarheid op het platteland. (Rapport / Wageningen Environmental Research; No. 3231). Wageningen Environmental Research. <https://doi.org/10.18174/586532>

¹⁸ [Elke regio telt! Een nieuwe aanpak van verschillen tussen regio's](#)

¹⁹ [handreiking_voorzieningen_voor_een_gezonde_leefomgeving \(5\).pdf](#)

Op het moment dat de referentienorm overschreden dreigt te worden volgt automatisch een gesprek.

Voor Noord-Holland kan deze handreiking van Zuid-Holland een waardevolle inspiratiebron zijn. De provincie kan soortgelijke kengetallen verzamelen en aanbieden aan gemeenten, zodat er een gezamenlijke basis ontstaat om te werken aan een minimum voorzieningenniveau. Door ook ruimte te laten voor lokale aanpassingen, kunnen dorpen en steden in Noord-Holland hun eigen maatwerk leveren, terwijl er toch meer duidelijkheid en samenhang komt over wat inwoners minimaal mogen verwachten.

Tabel 4.1. Kengetallen voor maatschappelijke voorzieningen als uitgangspunt voor referentienormen

Maatschappelijke voorzieningen			
Domein	Gezondheidszorg	Norm	BVO
	Apotheek	1 apotheek per 6400 inwoners	150 m2 BVO
	Fysio	1 fysio per 1075 inwoners	0,3 m2 BVO per woning
	Huisarts	1 huisarts per 2095 inwoners	0,3 m2 BVO per woning
	Tandarts	1 tandarts per 2000 inwoners	
	Hospice	1 hospice (4-6 bedden) per 100.000 inwoners	350 m2 BVO
	Verpleeghuis		25.000 m2 BVO per 10.000 inwoners van 65 jaar en ouder
	Verloskundige, psycholoog	Geen norm beschikbaar, maar denk aan ruimte hiervoor	
Domein	Onderwijs	Norm	BVO
	Basisschool	1 school per 2000 woningen	4000-5000 m2 BVO
	Voortgezet onderwijs	1 school voor 500 leerlingen per 4500 woningen	5.095 m2 BVO per 10.000 inwoners
	Speciaal onderwijs		1205 m2 BVO per 10.000 inwoners
	Kinderdagverblijf / piekopvang / BSO		426 m2 BVO per 1.845 inwoners
Domein	Zorg en welzijn	Norm	BVO
	Daklozenopvang	In grotere gemeente	200 m2 BVO per 1.000 woningen
	Beschermde wonen		595 m2 BVO per 10.000 inwoners
	Centrum voor Jeugd en Gezin		400 m2 BVO per 10.000 inwoners / 50 m2 BVO per 1.000 woningen
	Wijkcentrum		0,063-0,125 m2 BVO per woning
	Specialistische (jeugd)hulp, verslavingzorg, jeugdhulpverlening	Geen norm beschikbaar, maar denk aan ruimte hiervoor	
Domein	Sport en recreatie	Norm	BVO
	Sportaccommodaties binnen (sporthal)	1 sporthal per 22.125 inwoners	3000 m2 BVO
	Sportaccommodaties buiten (sportterrein)	1 sportterrein per 1.000 woningen	2000-4000 m2 BVO
	Zwembad	1 zwembad per 80.000 inwoners	4000 m2 BVO
	Scouting, speelveldjes, speeltuin	Geen norm beschikbaar, maar denk aan ruimte hiervoor	
Domein	Culturele voorzieningen	Norm	BVO
	Bibliotheek, podium, museum	Geen norm beschikbaar, maar denk aan ruimte hiervoor	
Domein	Overig	Norm	BVO
	Openbaar toilet	Iedere 500 meter in een druk gebied een toiletvoorziening	
	Bankjes, watertappunten, OV-verbindingen	Geen norm beschikbaar, maar denk aan ruimte hiervoor	

Hoe kan Noord-Holland dit aanpakken?

Het CDA ziet een duidelijke rol voor de provincie in het richting geven aan een gezamenlijk normenkader voor een basisvoorzieningenniveau in dorpen en kernen. Niet door alles centraal op te leggen, maar wél door kaders te bieden die gemeenten helpen om keuzes te maken en te werken aan een integrale lange termijn strategie voor de leefbaarheid.

De aanpak van Zuid-Holland – met kengetallen en referentienormen – is een mooie inspiratiebron, maar niet één-op-één toepasbaar op Noord-Holland. Onze provincie kent veel meer landelijke, dunnerbevolkte gebieden en grotere afstanden. Dat vraagt om een eigen aanpak, met eigen normen en cijfers.

Daarom stelt het CDA de volgende lijn voor:

1. **Start met het verzamelen van bestaande voorbeelden**
Gebruik kengetallen en normen uit andere provincies, zoals Zuid-Holland, nadrukkelijk als basis voor een eigen Noord-Hollandse benadering.
2. **Breng regionale verschillen in kaart**
Analyseer samen met gemeenten per dorp of kern de bevolkingsdichtheid, huidige voorzieningen en verwachte ontwikkelingen (zoals vergrijzing of groei).
3. **Ontwikkel een Noord-Hollands normenkader**
Stel richtgetallen op voor basisvoorzieningen zoals onderwijs, zorg, mobiliteit, ontmoeting en cultuur. Maak hierin onderscheid tussen stedelijke en landelijke gebieden. Deze richtgetallen bieden gemeenten een helder uitgangspunt, zonder dat het vaste normen zijn.
4. **Laat ruimte voor maatwerk en bied flexibiliteit**
Gemeenten kunnen van het normenkader afwijken wanneer de situatie daarom vraagt. Zo wordt het normenkader een flexibel instrument dat wel duidelijkheid geeft.
5. **Ontwikkel een provinciale handreiking**
Maak een handreiking waarin het normenkader en de werkwijze samenkomen. Gemeenten kunnen dit gebruiken bij hun gebiedsontwikkeling. Spreek ook met elkaar af welke acties er genomen kunnen worden op het moment dat de normen niet gehaald worden of dreigen niet gehaald te worden.
6. **Werk toe naar gezamenlijke afspraken**
Op basis van het normenkader en de handreiking kan de provincie in gesprek met gemeenten en andere partners om te komen tot afspraken per regio over hoe het basisvoorzieningenniveau daar wordt gewaarborgd, in het verlengde van bijvoorbeeld de woonakkoorden (zoals genoemd in de provinciale begroting van 2025).

GS kiest voor maatwerk en een lerende aanpak, met name in regio's waar energie en capaciteit aanwezig is. Tegelijk ziet het CDA ook de waarde van wat meer richting. Denk aan handreikingen of een normenkader zoals hierboven genoemd, die gemeenten kunnen helpen om beter grip te krijgen op hun voorzieningen, juist ook op plekken waar minder capaciteit of energie is.

Een ander voorbeeld: dorpendeals van Provincie Utrecht

Utrecht stimuleert de leefbaarheid en vitaliteit van kleine kernen (dorpen tot 10.000 inwoners) door het afsluiten van **dorpendeals**. Een dorpendeal is een samenwerking tussen bewoners, gemeenten, maatschappelijke organisaties, ondernemers en de provincie. In deze deals maken partijen samen afspraken om voorzieningen in stand te houden of te versterken. Utrecht legt de nadruk op het ontwikkelen samen met bewoners. Belangrijke kenmerken van deze aanpak zijn:

- Community-up werken: bewoners krijgen de ruimte en regie om samen met partners hun kern leefbaarder te maken. Een netwerk van organisaties helpt bewoners bij het ontwikkelen, aanvragen en uitvoeren van de dorpendeals.
- Financiële ondersteuning: via een subsidieregeling kunnen gemeenschappen maximaal €200.000 per dorpendeal aanvragen.
- Gebiedsgerichte aanpak: initiatieven worden afgestemd op de lokale behoeften en identiteit van een dorp of kern.

De aanpak van Utrecht laat zien dat het versterken van voorzieningen niet alleen via beleid of normen hoeft, maar juist ook door lokale samenwerking en eigenaarschap. Noord-Holland zou kunnen onderzoeken of een vergelijkbare werkwijze — bijvoorbeeld in de vorm van maatwerkafspraken of 'voorzieningendeals' — geschikt is om samen met dorpen het basisvoorzieningen niveau duurzaam te borgen.

Financiële aspect voor Noord-Holland

In de provinciale begroting 2025 is onder beleidsdoel 6.3 ruim €6,8 miljoen beschikbaar gesteld voor het verbeteren van voorzieningen en cultuur²⁰. Hoewel dit niet specifiek is aangewezen voor een basisvoorzieningenniveau in dorpen, biedt het wel aanknopingspunten voor het maken van regionale voorzieningenakkoorden samen met gemeenten. Het CDA pleit ervoor om een deel van dit budget te reserveren voor het opstellen van een normenkader voor een basisvoorzieningenniveau en het versterken van voorzieningen in dorpen en kernen.

4. Behandeldoel en politieke vragen aan andere fracties en GS

Met deze discussienota wil het CDA richting geven aan een provinciale aanpak voor een basisvoorzieningenniveau in dorpen en kernen. Het CDA vindt dat de provincie meer moet doen dan alleen het gesprek aangaan: er is behoefte aan kaders, richting én samenwerking. Een handreiking met richtgetallen kan gemeenten en regio's helpen, mits er ruimte blijft voor maatwerk. Zuid-Holland biedt een goed voorbeeld, maar is niet één-op-één te vergelijken met Noord-Holland. Het is daarnaast belangrijk dat ook minder actieve dorpen steun krijgen, niet alleen de koplopers.

- De voortgangsnotitie kiest terecht voor samenwerking van onderop en regionaal maatwerk. Is de commissie het met het CDA eens dat de provincie daarnaast ook een richtinggevende en faciliterende rol moet spelen, om gemeenten te ondersteunen bij het borgen van een basisvoorzieningenniveau?
- Is de commissie het met het CDA eens dat een handreiking met kengetallen of referentienormen gemeenten kan helpen bij het maken van keuzes, met oog voor maatwerk en verschil tussen stedelijke en landelijke gebieden, zoals in Zuid-Holland gebeurt?
- Of is het wenselijk om, zoals Utrecht, te werken met 'dorpendeals' waarin concrete afspraken per dorp worden vastgelegd, en meer community-up wordt gewerkt?
- Hoe zorgen we er samen voor dat ook minder mondige of actieve dorpen ondersteuning krijgen, zodat niet alleen de sterkste gemeenschappen profiteren van dit beleid?

²⁰ [Begroting 2025 in 1 oogopslag](#)

Bronnen

1. Overbeek, P., & NH., NH Nieuws (2024, 22 oktober). *Alkmaar kan kerk Zuidscherm niet redden, gaat stichting het wel lukken?*
<https://www.nhnieuws.nl/nieuws/341864/alkmaar-kan-kerk-zuidscherm-niet-redden-gaat-stichting-het-wel-lukken>
2. Blok, K. (2023, 4 juli). *Minister brengt bezoek aan achtergesteld Oudesluis: "Willen dat het dorp in leven blijft"*. NH Nieuws.
<https://www.nhnieuws.nl/nieuws/321364/minister-brengt-bezoek-aan-achtergesteld-oudesluis-willen-dat-het-dorp-in-leven-blijft>
3. Steenbekkers, A., Vermeij, L., & van Houwelingen, P. (2017). *Dorpsleven tussen stad en land: Slotpublicatie Sociale Staat van het Platteland*. Sociaal en Cultureel Planbureau.
<https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2017/03/30/dorpsleven-tussen-stad-en-land>
4. During, R., Bock, B., Frissel, J., Walther, C., & Wegman, R. (2023). *Leefbaarheid op het platteland: uiteenlopen van idylles en werkelijkheden: Een literatuuronderzoek naar wat we denken te begrijpen van leefbaarheid op het platteland*. (Rapport / Wageningen Environmental Research; No. 3231). Wageningen Environmental Research.
<https://doi.org/10.18174/586532>
5. Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur. (2023). *Elke Regio Telt! Een nieuwe aanpak van verschillen tussen regio's*.
<https://www.rli.nl/publicaties/2023/advies/elke-regio-telt>
6. Provincie Noord-Holland. (2023). *Demografische ontwikkeling in Noord-Holland*.
https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Demografie
7. Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.d.). *Waar groeit of krimpt de bevolking?* CBS.
<https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-verstedelijking/waar-groeit-of-krimpt-de-bevolking->
8. Provincie Noord-Holland. (2023). *Monitor Detailhandel Noord-Holland 2022-2023*.
https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Economie_Werk/Detailhandel
9. Provincie Groningen (2023). *Geconsolideerde Omgevingsvisie*.
<https://www.provinciegroningen.nl/beleid-en-documenten/beleidskaders-2023-2027/>
10. NH Nieuws. (2017, 19 juni). *Geen voorzieningen meer in het dorp? In Westwoud doen de ouderen het zelf*. NH Nieuws.
<https://www.nhnieuws.nl/nieuws/209627/geen-voorzieningen-meer-in-het-dorp-in-westwoud-doen-de-ouderen-het-zelf>
11. Provincie Limburg (2024). *Beleidskader 2024-2027. Leefbare steden en dorpen*.
<https://www.limburg.nl/actueel/nieuws/nieuwsberichten-onderwerpen/wonen/beleidskader-leefbare-steden-dorpen/>
12. Provincie Zeeland (2024). *Leefbaarheidsagenda 2024-2027. Werken aan Zeeuws welzijn*.
<https://www.zeeland.nl/leefbaarheidsagenda>
13. Provincie Utrecht (2024). *Actie-Agenda Vitale Samenleving. Dorpendeals voor kernen in Utrecht*. <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/dorpendeals-zorgen-voor-behoud-en-versteviging-vitaliteit-kernen-en-dorpen>
14. Provincie Zuid-Holland (2025). *Handreiking Voorzieningenniveau voor een Gezonde Leefomgeving*. <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/gezonde-en-veilige-leefomgeving/kennisinfrastructuur-gezond-welzijn/>

15. Provincie Noord-Holland (2024) *Programmabegroting 2025*. https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2024/December_2024/Begroting_2025_in_1_oogopslag